

О.І. ВОЛОТ
кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
В.О. КОШОВА
магістрант
Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

МОДЕЛЮВАННЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ МОДЕЛЕЙ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Моделювання бухгалтерського обліку є досить важливим елементом на підприємстві. Правильно підібрана модель слугує ефективності організації бухгалтерського обліку.

Дослідженням питання моделювання організації бухгалтерського обліку на підприємстві займалися такі вчені: О. Кузнецова, М. Сидорова, Я. Крупка, Ц. Бадмаєва, В. Палій, Я. Соколов, О. Малишкін, В. Чиж, В.В. Євдокимов, О. Шапошніков, В. Жук, К.Боримська, Н. Сергєєва, В. Осмятченко, В. Івашкевич, М.Г. Чумаченко, М.Ф. Кропивко, З.Ф. Канурна, Ф.Ф. Бутинець, А.М. Герасимович та інші.

На думку В.В. Євдокимова основним завданням моделювання системи бухгалтерського обліку є дії, пов'язані зі збором, обробкою даних та їх узагальненням у вигляді облікової інформації, сутність якої має відповідати вимогам релевантності та потребам і запитам користувачів [1].

Моделювання бухгалтерського обліку здійснюється як на макрорівні так і на мікрорівні. Кожному рівню відповідає відповідна модель. Макрорівень пов'язаний з характеристикою світових моделей бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Мікрорівень пов'язаний з внутрішнім середовищем підприємства, а саме удосконалення організації та технічного забезпечення бухгалтерського обліку. Розглянемо класифікацію моделей бухгалтерського обліку на макро- та мікрорівнях (рис.1).

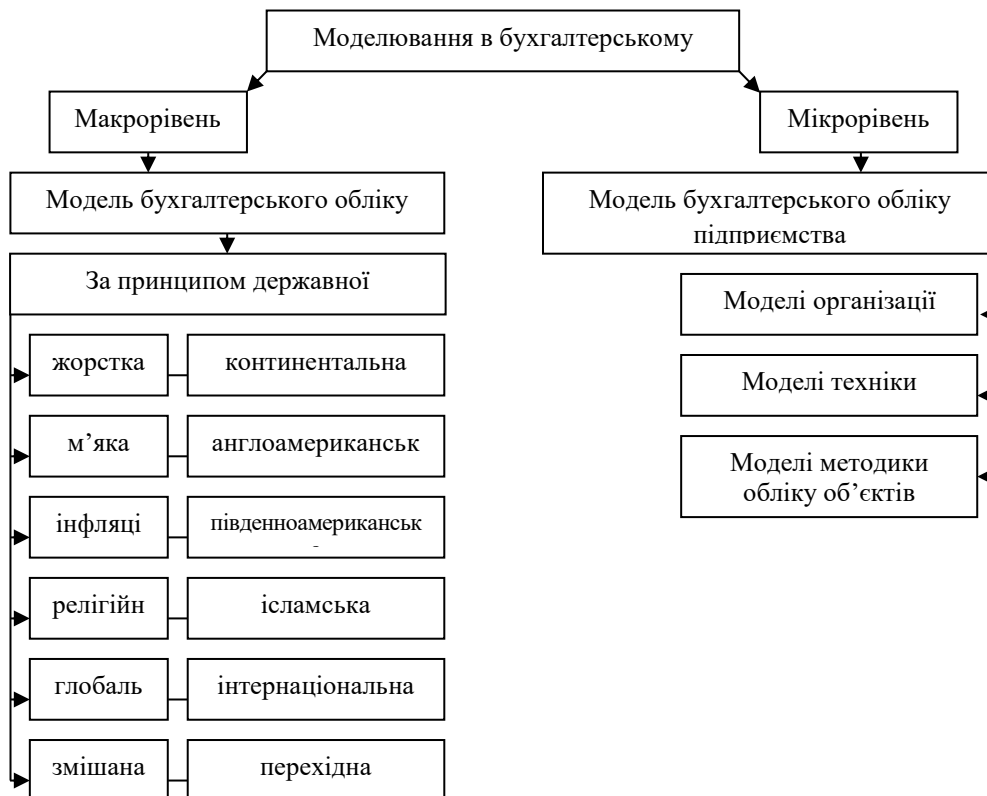

Рисунок 1 - Типи моделей на макро- та мікрорівнях моделювання в бухгалтерському обліку [2]

Модель бухгалтерського обліку формується під впливом різноманітних чинників: соціальних, географічних, економічних та правових. Виділяють декілька моделей, які використовуються на підприємстві для його організації бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Кожна модель застосовується для певного виду діяльності з урахуванням всіх притаманних чинників країни. Розглянемо моделі бухгалтерського обліку (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація та характеристика основних моделей бухгалтерського обліку

№	Модель обліку	Характеристика	Країна в якій застосовується модель
1	Британо-американська	Така модель зорієнтована на інформаційні запити інвесторів і кредиторів. Потреби державних органів, у тому числі податкових, знаходяться за межами фінансового обліку та звітності. У країнах, що використовують цю модель, добре розвинуті ринки цінних паперів, де більшість компаній знаходять додаткові джерела фінансових ресурсів. Значна увага приділяється визначенню реального фінансового результату діяльності. Система професійної освіти відповідає високим стандартам, що розповсюджується як на бухгалтерів, так і на користувачів облікової інформації. У цих країнах розташовані штаб-квартири багатьох ТНК. Здійснюється вплив на інші країни світу. Є характерним високий економічний рівень розвитку та низький рівень інфляції, а також те, що держава, уряд країни практично не впливають на звітність і діяльність підприємств	США, Великобританія, Нідерланди, Голландія, Венесуела, Ісландія, Панама, Танзанія, Нова Зеландія, країни Центральної Америки
2	Континентально-європейська	Цієї моделі дотримуються більшість країн Європи. В них бізнес має тісні зв'язки з банками, які задовольняють фінансові запити компаній. Бухгалтерський облік регламентується законодавчо, відрізняється значною консервативністю та високим рівнем втручання держави в облікову практику. Орієнтація на управлінські запити кредиторів не є пріоритетним завданням обліку. Навпаки, облікова практика спрямована, перш за все, на задоволення вимог державних органів, особливо щодо оподаткування, у відповідності до національних макроекономічних планів. Фінансовий результат діяльності визначається за правилами, встановленими податковим законодавством	Греція, Італія, Швейцарія, Конго, Люксембург, Норвегія, Іспанія, Німеччина, Єгипет, Конго, Франція
3	Південноамериканська	Основною відмінністю цієї моделі є перманентне коригування облікових даних на темпи інфляції. Облік орієнтований на потреби державних органів, а методики обліку достатньо уніфіковані. Інформація, яка необхідна для контролю над виконанням податкової політики, також докладно відображається в обліку та звітності	Чилі, Еквадор, Гайана, Аргентина, Перу, Парагвай
4	Ісламська	Вона знаходиться під величезним впливом релігійних поглядів, має ряд особливостей. Наприклад, заборона отримання дивідендів як прибутку. Ринковим цінам віддається перевага при оцінці активів та зобов'язань компаній. Вважається, що така модель ще не досягла того рівня розвитку, який мають описані вище моделі	Ірак, Ліван, Пакистан, Об'єднані Арабські Емірати, Іран
5	Інтернаціональна	Вона витікає з потреб у міжнародній узгодженості обліку, перш за все в інтересах ТНК та іноземних учасників міжнародних фондових ринків. Тільки незначна кількість великих корпорацій можуть зараз стверджувати, що їх річні фінансові звіти відповідають міжнародним обліковим стандартам. При цьому в якості міжнародних стандартів керівництва корпорацій можуть використовувати або загальноприйняті національні стандарти США (US GAAP), або Міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS), або стандартну практику фінансового обліку і звітності будь-якої великої ТНК.	США, Японія, Австралія

* Систематизовано авторами на основі [3]

Досить актуальним є розподіл моделей на мікро- та макрорівневі. На макрорівні обирається модель бухгалтерського обліку відповідно до специфіки країни, а все на мікрорівні відбувається її застосування. Слід відмітити інтернаціональну модель бухгалтерського обліку,

бо саме при застосуванні цієї моделі складають звітність за міжнародними стандартами, що є позитивним явищем. Україна застосовує південноамериканську модель, згідно з якої бухгалтерський облік регламентується законодавчо.

Список використаних джерел:

1. Євдокимов В.В. Моделювання системи бухгалтерського обліку: теорія і практика застосування: [текст]: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.04. / В.В. Євдокимов // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://disser.com.ua/contents/35792.html>
2. Моделювання в бухгалтерському обліку на мікро- та макrorівнях / М.М. Шигун // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ven.ztu.edu.ua/article/viewFile/94795/90870>
3. Бутинець Ф.Ф., Горецька Л.Л. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах. – Житомир: ПП “Рута”, 2002. – 544с